EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 4.6.2025.
COM(2025) 224 final

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o ekonomskoj, socijalnoj, strukturnoj i proračunskoj politici te politici zapošljavanja Slovenije

{SWD(2025) 224 final}

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o ekonomskoj, socijalnoj, strukturnoj i proračunskoj politici te politici zapošljavanja Slovenije

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2024. o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97[1], a posebno njezin članak 3. stavak 3.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

Opća razmatranja

(1) U Uredbi (EU) 2024/1263, koja je stupila na snagu 30. travnja 2024., navodi se da su ciljevi okvira za gospodarsko upravljanje promicanje dobrih i održivih javnih financija, održivog i uključivog rasta i otpornosti putem reformi i ulaganja te sprečavanje prekomjernih državnih deficita. Uredbom je propisano da Vijeće i Komisija provode multilateralni nadzor u kontekstu europskog semestra u skladu s ciljevima i zahtjevima utvrđenima u UFEU-u. Europski semestar uključuje i sastavljanje preporuka za pojedinu zemlju te nadzor provedbe tih preporuka. Ta uredba potiče i odgovornost za fiskalnu politiku na nacionalnoj razini i usmjerena je na srednjoročno razdoblje i djelotvorniju i koherentniju provedbu. Svaka država članica Vijeću i Komisiji mora dostaviti nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan koji sadržava njezine fiskalne, reformske i investicijske obveze u četverogodišnjem ili petogodišnjem razdoblju, ovisno o redovnom trajanju nacionalnog zakonodavnog razdoblja. Kretanje neto rashoda[2] u tim planovima mora

[1] SL L 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

[2] Neto rashodi kako su definirani u članku 2. točki 2. Uredbe (EU) 2024/1263: „neto rashodi” znači državni rashodi bez: (i) rashoda za kamate, (ii) diskrecijskih mjera na strani prihoda, (iii) rashoda za programe Unije koji su u cijelosti pokriveni prihodima iz fondova Unije, (iv) nacionalnih rashoda za sufinanciranje programa koji se financiraju sredstvima Unije, (v) cikličkih elemenata rashoda za naknade za nezaposlenost i (vi) jednokratnih i drugih privremenih mjera.

biti u skladu sa zahtjevima iz te uredbe, uključujući zahtjeve da se dug opće države uvjerljivo smanjuje ili da se nastavi uvjerljivo smanjivati do kraja razdoblja prilagodbe odnosno da se zadrži na razboritim razinama ispod 60 % bruto domaćeg proizvoda (BDP), a da se deficit opće države smanji i/ili zadrži ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a utvrđene Ugovorom u srednjoročnom razdoblju. Ako se država članica obveže da će provesti relevantan skup reformi i ulaganja u skladu s kriterijima iz te uredbe, razdoblje prilagodbe može se produljiti za najviše tri godine.

(2) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća[3], kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost („Mehanizam”) stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom za oporavak i otpornost pruža se financijska potpora državama članicama za provedbu reformi i ulaganja i generira fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima Unije. U skladu s prioritetima europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika Mehanizmom se doprinosi gospodarskom i socijalnom oporavku i provedbi održivih reformi i ulaganja, posebno u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije i jačanja otpornosti gospodarstava država članica. Njime se pomaže i jačanju javnih financija te poticanju rasta i otvaranja radnih mjesta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, poboljšanju teritorijalne kohezije u Uniji i podupiranju kontinuirane provedbe europskog stupa socijalnih prava.

(3) Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća[4] („Uredba o planu REPowerEU”) donesena je 27. veljače 2023. u cilju postupnog ukidanja ovisnosti Unije o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. Time se doprinosi energetskoj sigurnosti i diversifikaciji opskrbe energijom u Uniji, a istodobno povećava uvođenje energije iz obnovljivih izvora, kapacitet za skladištenje energije i energetska učinkovitost. Slovenija je u svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost dodala novo poglavlje o planu REPowerEU kako bi financirala ključne reforme i ulaganja kojima će se doprinijeti ostvarenju ciljeva plana REPowerEU.

(4) Slovenija je 30. travnja 2021. Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241. Komisija je na temelju članka 19. te uredbe ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. Vijeće je 20. srpnja 2021. donijelo Provedbenu odluku o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Slovenije[5], koja je izmijenjena 16. listopada 2023. u skladu s člankom 18. stavkom 2. radi ažuriranja maksimalnog financijskog doprinosa za bespovratnu financijsku potporu i uključivanja poglavlja o planu REPowerEU[6]. Isplata obroka ovisi o donošenju odluke Komisije, u skladu s člankom 24. stavkom 5., u kojoj se navodi da je Slovenija u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Ostvarenje u zadovoljavajućoj mjeri podrazumijeva da postizanje prethodnih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti iste reforme ili ulaganja nije poništeno.

---

3 Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

4 Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2021/241 u pogledu poglavljâ o planu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i o izmjeni uredaba (EU) br. 1303/2013, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/1755 te Direktive 2003/87/EZ (SL L 63, 28.2.2023., str. 1., ELI: http://data.europa. eu/eli/reg/2023/435/oj).

5 Provedbena odluka Vijeća od 20. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Slovenije (10612/21).

6 Provedbena odluka Vijeća od 16. listopada 2023. o izmjeni Provedbene odluke od 20. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Slovenije (13615/1/23).

(5) Vijeće je 21. siječnja 2025. na preporuku Komisije donijelo Preporuku o potvrđivanju nacionalnog srednjoročnog fiskalno-strukturnog plana Slovenije[7]. Plan je dostavljen u skladu s člankom 11. i člankom 36. stavkom 1. točkom (a) Uredbe (EU) 2024/1263, obuhvaća razdoblje od 2025. do 2028. i sadržava fiskalnu prilagodbu tijekom četiri godine.

(6) Komisija je 26. studenog 2024. donijela mišljenje o nacrtu proračunskog plana Slovenije za 2025. Komisija je istog dana, na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011, donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja za 2025., u kojem Slovenija nije utvrđena kao jedna od država članica za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Komisija je donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja te Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2025., u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načelâ europskog stupa socijalnih prava. Vijeće je 13. svibnja 2025. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja[8], a 10. ožujka 2025. Zajedničko izvješće o zapošljavanju.

(7) Komisija je 29. siječnja 2025. objavila Kompas konkurentnosti, strateški okvir čiji je cilj potaknuti globalnu konkurentnost EU-a u sljedećih pet godina. U njemu su utvrđena tri imperativa preobrazbe za održiv gospodarski rast: (i) inovacije, (ii) dekarbonizacija i konkurentnost i (iii) sigurnost. Kako bi se smanjio inovacijski jaz, EU namjerava potaknuti inovacije u industriji, poduprijeti rast *start-up* poduzeća inicijativama kao što su strategija EU-a za *start-up* i *scale-up* poduzeća i promicati primjenu naprednih tehnologija kao što su umjetna inteligencija i kvantno računalstvo. Komisija je radi zelenijeg gospodarstva izradila detaljan akcijski plan za priuštivu energiju i plan za čistu industriju kojima se osigurava racionalan prelazak na čistu energiju koji ne ugrožava konkurentnost, osobito u energetski intenzivnim sektorima, i koji je pokretač rasta. Kako bi smanjila pretjeranu ovisnost i povećala sigurnost, Unija intenzivno radi na jačanju globalnih trgovinskih partnerstava, diversifikaciji lanaca opskrbe i osiguravanju dostupnosti kritičnih sirovina i izvora čiste energije. Ti se prioriteti temelje na horizontalnim čimbenicima, a to su regulatorno pojednostavnjenje, produbljivanje jedinstvenog tržišta, financiranje konkurentnosti i unija štednje i ulaganja, promicanje vještina i kvalitetnih poslova te bolja koordinacija politika EU-a. Kompas konkurentnosti usklađen je s europskim semestrom, čime se osigurava usklađenost ekonomskih politika država članica sa strateškim ciljevima Komisije i omogućuje ujednačen pristup gospodarskom upravljanju, što potiče održiv rast, inovacije i otpornost u cijeloj Uniji.

(8) Europski semestar za koordinaciju ekonomskih politika nastavlja se u 2025. razvijati u skladu s provedbom Mehanizma za oporavak i otpornost. Potpuna provedba planova za oporavak i otpornost i dalje je ključna za ostvarenje prioriteta politika u okviru europskog semestra jer planovi doprinose djelotvornom odgovoru na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju izdanima posljednjih godina. Te preporuke za pojedinu zemlju i dalje su jednako relevantne za ocjenu izmijenjenih planova za oporavak i otpornost u skladu s člankom 21. Uredbe (EU) 2021/241.

---

[7] Preporuka Vijeća od 13. svibnja 2025. o ekonomskoj politici europodručja (SL C, C/2025/2782, 22.5.2025., ELI: http:// data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

[8] Preporuka Vijeća od 13. svibnja 2025. o ekonomskoj politici europodručja (SL C, C/2025/2782, 22.5.2025., ELI: http:// data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

(9) Preporuke za pojedinu zemlju za 2025. obuhvaćaju sve ključne izazove ekonomske politike na koje se nije u dovoljnoj mjeri odgovorilo mjerama iz planova za oporavak i otpornost, vodeći računa o relevantnim izazovima utvrđenima u preporukama za pojedinu zemlju u razdoblju od 2019. do 2024.

(10) Komisija je 4. lipnja 2025. objavila Izvješće za Sloveniju za 2025. U njemu je ocijenjen napredak Slovenije u smislu relevantnih preporuka za pojedinu zemlju i analizirana je provedba plana za oporavak i otpornost Slovenije. Na temelju te analize u tom izvješću utvrđeni su najhitniji izazovi kojima je Slovenija izložena. Ocijenjen je i napredak Slovenije u provedbi europskog stupa socijalnih prava i ostvarenju glavnih ciljeva Unije u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina i smanjenja siromaštva, kao i napredak u ostvarenju UN-ovih ciljeva održivog razvoja.

Ocjena godišnjeg izvješća o napretku

(11) Vijeće je 21. siječnja 2025. preporučilo sljedeće maksimalne stope rasta neto rashoda za Sloveniju: 5,6 % u 2025., 4,4 % u 2026., 4,1 % u 2027. i 4,0 % u 2028., što odgovara maksimalnim kumulativnim stopama rasta, izračunanima u odnosu na baznu godinu 2023., od 12,1 % u 2025., 17,0 % u 2026., 21,8 % u 2027. i 26,6 % u 2028. Slovenija je 28. travnja 2025. dostavila svoje godišnje izvješće o napretku[9] u kojem izvješćuje o poštovanju preporučenih maksimalnih stopa rasta neto rashoda te provedbi reformi i ulaganja kojima se odgovara na glavne izazove utvrđene u preporukama za pojedinu zemlju u okviru europskog semestra. U godišnjem izvješću o napretku uzima se u obzir i polugodišnje izvješće Slovenije o ostvarenom napretku u provedbi plana za oporavak i otpornost u skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241.

(12) Agresivni rat Rusije protiv Ukrajine i njegove posljedice egzistencijalna su prijetnja Europskoj uniji. Komisija je preporučila koordiniranu aktivaciju nacionalne klauzule o odstupanju iz Pakta o stabilnosti i rastu kako bi se poduprli napori EU-a za brzo i znatno povećanje potrošnje za obranu, a Europsko vijeće pozdravilo je taj prijedlog 6. ožujka 2025. . Na zahtjev Slovenije od 29. travnja 2025. Vijeće je [datum] na preporuku Komisije donijelo preporuku kojom se Sloveniji dopušta odstupanje od i premašivanje preporučenih maksimalnih stopa rasta neto rashoda[10].

(13) Prema podacima koje je potvrdio Eurostat[11], deficit opće države u Sloveniji se s 2,6 % BDP-a u 2023. smanjio na 0,9 % BDP-a u 2024., dok se dug opće države smanjio sa 68,4 % BDP-a krajem 2023. na 67,0 % BDP-a krajem 2024. Prema izračunima Komisije ta kretanja odgovaraju stopi rasta neto rashoda od 4,5 % u 2024. U godišnjem izvješću o napretku Slovenija procjenjuje da će rast neto rashoda u 2024. također biti 4,5 %. Na temelju Komisijinih procjena smjer fiskalne politike[12] u 2024.,

---

9 Godišnja izvješća o napretku za 2025. dostupna su na poveznici: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en

10 Preporuka Vijeća kojom se Sloveniji dopušta odstupanje od i premašivanje preporučenog kretanja neto rashoda (aktivacija nacionalne klauzule o odstupanju), [Dopuniti: SL C/2025/xxx, x.x.2025.]

11 Eurostat–Euro Indicators (Pokazatelji za europodručje), 22.4.2025.

12 Smjer fiskalne politike definira se kao godišnja promjena odnosnog stanja proračuna opće države. Cilj mu je procijeniti ekonomski impuls koji proizlazi iz fiskalnih politika, onih koje financira država i onih koje se financiraju iz proračuna EU-a. Smjer fiskalne politike mjeri se kao razlika između (i) srednjoročnog potencijalnog rasta i (ii) promjene primarnih rashoda bez diskrecijskih mjera na strani prihoda te uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratna sredstva) iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova Unije.

koji uključuje rashode financirane i na nacionalnoj razini i na razini EU-a, bio je kontrakcijski, za 1,1 % BDP-a.

(14) Prema godišnjem izvješću o napretku, u makroekonomskom scenariju na kojem se temelje proračunske projekcije Slovenije očekuje se rast realnog BDP-a od 2,1 % u 2025. i 2,4 % u 2026. i inflacija mjerena HIPC-om od 2,3 % u 2025. i 2,3 % u 2026. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će se realni BDP povećati za 2,0 % u 2025. i za 2,4 % u 2026. te da će inflacija mjerena HIPC-om iznositi 2,1 % u 2025. i 1,9 % u 2026.

(15) U godišnjem izvješću o napretku predviđa se povećanje deficita opće države na 1,9 % BDP-a u 2025. i smanjenje udjela duga opće države u BDP-u na 66,0 % do kraja 2025. Ta kretanja odgovaraju rastu neto rashoda od 5,3 % u 2025. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se deficit opće države od 1,3 % BDP-a u 2025. Povećanje deficita u 2025. uglavnom je posljedica nižih prihoda od imovine i većih naknada zaposlenicima zbog postupne reforme plaća u javnom sektoru. Prema izračunima Komisije ta kretanja odgovaraju rastu neto rashoda od 4,6 % u 2025. Taj niži predviđeni rast neto rashoda nego u godišnjem izvješću o napretku i razlika između salda opće države koji predviđaju Komisija i Slovenija uglavnom su posljedica nižih predviđenih bruto investicija u fiksni kapital i različite ocjene diskrecijskih mjera na strani prihoda. Komisija predviđa i veće prihode od poreza na proizvodnju i uvoz te od socijalnih doprinosa, što je dodatni razlog za razliku u predviđenom saldu opće države između Komisije i Slovenije. Na temelju Komisijinih procjena predviđa se da će u 2025. smjer fiskalne politike, koji uključuje rashode financirane i na nacionalnoj razini i na razini EU-a, biti ekspanzivan, za 0,3 % BDP-a. Predviđa se da će se udio duga opće države u BDP-u do kraja 2025. smanjiti na 65,5 %.

(16) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. očekuje se da će se u 2025. bespovratnom potporom (bespovratna sredstva) iz Mehanizma za oporavak i otpornost financirati rashodi opće države u iznosu do 0,9 % BDP-a, u odnosu na 0,3 % BDP-a u 2024. Rashodi financirani bespovratnom potporom iz Mehanizma za oporavak i otpornost omogućavaju visokokvalitetna ulaganja i reforme za povećanje produktivnosti bez izravnog učinka na saldo i dug opće države Slovenije.

(17) U razdoblju od 2021. do 2023. rashodi opće države za obranu u Sloveniji ostali su stabilni na 1,2 % BDP-a[13]. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će rashodi za obranu iznositi 1,4 % BDP-a u 2024. i 1,6 % BDP-a u 2025. To odgovara povećanju od 0,4 postotna boda BDP-a u odnosu na 2021. Razdoblje aktivacije nacionalne klauzule o odstupanju (2025. – 2028.) Sloveniji omogućuje da ponovno odredi prioritete državnih rashoda ili poveća državne prihode tako da trajno povećani rashodi za obranu ne ugroze fiskalnu održivost u srednjoročnom razdoblju.

(18) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će se neto rashodi u Sloveniji povećati za 4,6 % u 2025. i kumulativno za 9,3 % u 2024. i 2025. Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2025. predviđa se da će rast neto rashoda Slovenije u 2025. biti ispod preporučene maksimalne stope rasta, i na godišnjoj razini i razmatraju li se 2024. i 2025.

(19) U godišnje izvješće o napretku nisu uključene proračunske projekcije nakon 2025. Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se državni deficit od 1,5 % BDP-a u 2026.

[13] Eurostat, državni rashodi prema klasifikaciji funkcija države (COFOG).

Povećanje deficita u 2026. uglavnom je posljedica povećanja naknada zaposlenicima. Ta kretanja odgovaraju rastu neto rashoda od 7,0 % u 2026. Na temelju Komisijinih procjena predviđa se da će u 2026. smjer fiskalne politike, koji uključuje rashode financirane i na nacionalnoj razini i na razini EU-a, biti ekspanzivan, 0,8 % BDP-a. Komisija predviđa da će se do kraja 2026. udio duga opće države u BDP-u smanjiti na 63,8 %.

Ključni izazovi u području politika

(20) Iako je udio poreza u BDP-u Slovenije i dalje ispod prosjeka EU-a, njegov sastav nije osobito pogodan za rast. Najviši razred poreza na dohodak i porezno opterećenje rada[14] samaca za različite razine dohotka i dalje su među najvišima u EU-u. Međutim, porezi na nekretnine, uključujući periodične poreze na nekretnine, i dalje su vrlo niski, s udjelom manjim od polovine prosjeka EU-a. Smanjenjem poreznog opterećenja rada smanjili bi se troškovi rada, povećala potražnja za radnom snagom i poboljšala konkurentnost. Uz to, veće neto plaće mogle bi povećati ponudu radne snage. Iako je udio prihoda od poreza za zaštitu okoliša iznad prosjeka EU-a, poreznim sustavom mogli bi se i nadalje promicati zeleni ciljevi, među ostalim primjenom načela „onečišćivač plaća”.

(21) U Sloveniji se predviđa znatno povećanje troškova zbog starenja stanovništva, što će u narednim desetljećima dovesti do povećanja rashoda za zdravstvenu zaštitu, dugotrajnu skrb i mirovine. Plan za oporavak i otpornost već sadržava nekoliko mjera za potporu fiskalnoj održivosti tih sustava, a uvođenje revizijske klauzule u Zakon o dugotrajnoj skrbi može se smatrati velikim poboljšanjem. Povrh plana bilo bi, međutim, važno pratiti potrošnju kako bi se osigurala primjerenost i fiskalna održivost socijalne zaštite jer mnogi elementi navedenih sustava još nisu dovršeni, a gospodarsko okruženje stalno se mijenja. Revizije potrošnje smatraju se korisnim sredstvom za utvrđivanje područja nižeg prioriteta ili neučinkovite potrošnje, a ostvarene uštede mogle bi se preraspodijeliti za svladavanje novih fiskalnih izazova u području obrane, digitalne i zelene transformacije te za premošćivanje inovacijskog jaza, gdje će se rashodi morati održati na višoj razini.

(22) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.2. iz Priloga V. toj uredbi plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno nadopunjuju i koje treba provesti do 2026. Očekuje se da će pomoći da se djelotvorno odgovori na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju. U tom kratkom roku dovršetak djelotvorne provedbe plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU, ključan je za poticanje dugoročne konkurentnosti Slovenije zelenom i digitalnom tranzicijom, uz istodobno osiguravanje socijalne pravednosti. Kako bi se obveze iz plana za oporavak i otpornost ispunile do kolovoza 2026., ključno je da Slovenija ubrza provedbu reformi i ulaganja tako što će odgovoriti na relevantne izazove. Ulaganja su zgusnuta na kraju provedbenog razdoblja, što bi moglo stvoriti znatne probleme s kapacitetom na različitim razinama. Tome zato treba posvetiti posebnu pozornost. Sustavno uključivanje lokalnih i regionalnih tijela, socijalnih partnera, organizacija civilnog društva i drugih relevantnih dionika i dalje je ključno kako bi se osigurala opća odgovornost za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost.

[14] Porezno opterećenje definira se kao zbroj poreza na osobni dohodak i doprinosa za socijalno osiguranje zaposlenika i poslodavaca, bez obiteljskih doplataka, izražen kao postotak ukupnih troškova rada.

(23) Slovenija je ubrzala provedbu programa kohezijske politike, koji obuhvaćaju potporu iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR), Fonda za pravednu tranziciju (FPT), Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) i Kohezijskog fonda (KF). Važno je te napore nastaviti kako bi se osigurala brza provedba programa i pri tom povećao njihov učinak na terenu. Slovenija već poduzima mjere za poticanje konkurentnosti i rasta u okviru svojih programa kohezijske politike. Ipak, i dalje se suočava s izazovima. To su, među ostalim, potreba da poveća konkurentnost fokusiranjem na inovacije, što uključuje razvoj i proizvodnju ključnih tehnologija, zatim izazovi energetske tranzicije, otpornosti vodoopskrbe i stanovanja, koji su osobito relevantni za urbane centre i područja s visokim turističkim prometom, nedostatak vještina i neusklađenost ponude i potražnje vještina, što uključuje digitalne i zelene vještine, integracija radnika migranata i ranjivih skupina na tržište rada, deinstitucionalizacija i razvoj kvalitetnih, primjerenih i priuštivih socijalnih usluga u zajednici. U skladu s člankom 18. Uredbe (EU) 2021/1060 Slovenija je u okviru preispitivanja fondova kohezijske politike u sredini programskog razdoblja dužna preispitati svaki program, uzimajući, među ostalim, u obzir izazove utvrđene u preporukama za pojedinu zemlju 2024. U Komisijinu prijedlogu donesenom 1. travnja 2025.[15] rok za dostavu procjene o ishodu preispitivanja u sredini programskog razdoblja za svaki program produljuje se nakon 31. ožujka 2025. Osigurava se i fleksibilnost kako bi se ubrzali provedba programa i poticaji za države članice da dodijele sredstva kohezijske politike za pet strateških prioritetnih područja u Uniji, a to su konkurentnost u područjima strateških tehnologija, obrane, stanovanja, otpornosti vodoopskrbe i energetske tranzicije.

(24) Platforma za strateške tehnologije za Europu (STEP) pruža priliku za ulaganja u ključne strateške prioritete EU-a jačanjem konkurentnosti EU-a. STEP koristi sredstva iz 11 postojećih fondova EU-a. Države članice mogu doprinositi i programu InvestEU kojim se podupiru ulaganja u prioritetnim područjima. Slovenija bi mogla iskoristiti te inicijative za potporu razvoju ili proizvodnji ključnih tehnologija, što uključuje čiste i resursno učinkovite tehnologije.

(25) Uz gospodarske i socijalne poteškoće na koje se odgovara planom za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova EU-a, Slovenija se suočava s dodatnim izazovima povezanima s energetskim sektorom, održivim prometom, otpornošću na klimatske promjene i okolišem, poslovnim okruženjem, konkurentnošću i nedostatkom radne snage.

(26) Kako je navedeno u Kompasu konkurentnosti, sve institucije EU-a te nacionalne i lokalne institucije moraju uložiti velike napore u izradu jednostavnijih pravila i ubrzavanje administrativnih postupaka. Komisija je postavila ambiciozne ciljeve za smanjenje administrativnog opterećenja: za najmanje 25 % i za najmanje 35 % za MSP-ove; te je izradila nove alate za postizanje tih ciljeva, što uključuje sustavno testiranje otpornosti propisa EU-a na stres i intenzivniji dijalog s dionicima. Kako bi se te ambicije ostvarile, i Slovenija treba poduzeti mjere. 67 % poduzetnika smatra da je složenost administrativnih postupaka problem za njihovo poduzeće koje posluje u Sloveniji[16]. Regulatorne prepreke u određenim sektorima i dalje su veće nego u ostatku EU-a. Smanjenje regulatornih prepreka u sektoru profesionalnih usluga olakšalo bi ulazak u njega i moglo bi podići kvalitetu i sniziti cijene te doprinijeti

15 Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o izmjeni uredaba (EU) 2021/1058 i (EU) 2021/1056 u pogledu posebnih mjera za svladavanje strateških izazova u kontekstu preispitivanja u sredini programskog razdoblja – COM(2025) 123 final.

16 Stavovi poduzeća prema korupciji u EU-u, izvješće o brzoj anketi Eurobarometra (travanj 2024.)

ostvarenju EU-ovih ciljeva pojednostavnjenja. Konkretno, pravna je struka strože regulirana nego u drugim državama članicama EU-a. S obzirom na to da se očekuje da će zbog starenja stanovništva tržišta rada ostati napeto, ograničenja u tim profesijama loše utječu na gospodarsku aktivnost i dugoročno mogu sputati rast. Prema OECD-ovu indeksu restriktivnosti trgovine uslugama Slovenija je jedna od najrestriktivnijih država članica.

(27) Poslovna dinamika Slovenije posljednjih je godina oslabjela. Osnivanje novih poduzeća i likvidacija neučinkovitih poduzeća važni su da bi se resursi mogli učinkovito preraspodijeliti na produktivnije namjene i inovativnije proizvode i usluge. Do 2020. ulazak poduzeća na tržište i izlazak s njega bili su veći od prosjeka EU-a, što ukazuje na mogućnost prilagodbe novim prilikama, ali zadnjih je nekoliko godina primjetno usporavanje, osobito zbog pada stope izlaska poduzeća. Iako se izlazak poduzeća s tržišta sam po sebi ne može smatrati ciljem, mjere za zaštitu postojeće strukture proizvodnje ne bi trebale biti pretjerane. Povećano osnivanje i rast novih poduzeća mogli bi doprinijeti povećanju produktivnosti i konkurentnosti gospodarstva.

(28) Slovenska poduzeća uglavnom posežu za bankovnim kreditima i rijetko mogu iskoristiti financijska tržišta za financiranje obveznicama ili vlasničkim kapitalom. Na kraju 2023. udio bankovnih kredita u svim izvorima financiranja nefinancijskih društava u Sloveniji bio je sličan prosjeku EU-a, ali udio uvrštenih dionica i obveznica bio je tek trećina prosjeka EU-a. S više nekreditnog kapitala poduzeća u Sloveniji mogla bi poduzimati ambicioznija i rizičnija, razvojno orijentirana ulaganja. Točnije, ulaganja poduzetničkog kapitala u odnosu na BDP među najnižima su u EU-u, a to koči rast *start-up* poduzeća. Institucionalni ulagači ne sudjeluju dovoljno na tim tržištima. Daljnje poboljšanje uvjeta za financiranje vlasničkim i poduzetničkim kapitalom, primjerice poticanjem ulaganja mirovinskih fondova i ulaganja štednje kućanstava putem pojedinačnih investicijskih računa, moglo bi pomoći da se privuče više stranog kapitala i da inovativna *start-up* poduzeća narastu.

(29) Prema Europskoj ljestvici uspjeha u inoviranju za 2024.[17] inovacijska uspješnost Slovenije ostala je malo ispod prosjeka EU-a u 2024., a od 2017. do 2024. popravila se manje od prosjeka EU-a. U Sloveniji su javni rashodi za istraživanje, neistraživački rashodi poduzeća za inovacije i rashodi za inovacije po zaposleniku i dalje relativno niski. Kako bi ostvarila svoj cilj da do 2030. postane vodeći inovator, Slovenija bi morala ubrzati ulaganja u istraživanje i razvoj u skladu s obvezama iz svoje strategije za istraživanje, razvoj i inovacije u okviru plana za oporavak i otpornost. Potpuna i brza provedba relevantnih propisa mogla bi biti dobra osnova za ulaganja u istraživanje i pomoći u ostvarenju tog cilja.

(30) Prema Komisijinoj anketi o poslovnom povjerenju[18] direktori poduzeća u slovenskoj industriji od sredine 2021. navode manjak radne snage kao jedan od glavnih čimbenika koji ograničavaju gospodarsku aktivnost. Stope slobodnih radnih mjesta blizu su prosjeka EU-a. S obzirom na to da se očekuje da će tržište rada ostati napeto, opća neusklađenost ponude i potražnje vještina zabrinjava. Dostupne vještine ne zadovoljavaju potražnju na tržištu rada. Stope slobodnih radnih mjesta u ključnim sektorima kao što su industrija, građevinarstvo i usluge ostale su visoke tijekom 2024., iako su se smanjile u odnosu na prethodnu godinu. Gotovo polovina svih poslodavaca imala je poteškoće u zapošljavanju odgovarajućih radnika, među ostalim iz skupine

17 Europska ljestvica uspjeha u inoviranju – Slovenija

18 Vremenski nizovi – Europska komisija (europa.eu)

osoba sa strukovnim obrazovanjem i poslijesrednjoškolskim obrazovanjem, što ugrožava produktivnost poduzeća i njihovu sposobnost za inovacije.

(31) Od 2018. do 2022. osnovne su se vještine petnaestogodišnjaka pogoršale i to dovodi u pitanje razvoj vještina u budućnosti. Iako su od 2015. do 2018. slabiji obrazovni rezultati bili nadomak cilja na razini EU-a od 15 %, od 2018. do 2022. njihov se udio znatno povećao u matematici i čitanju. Manjak učitelja i nastavnika sve je veći jer je postalo teško održavati privlačnost učiteljske profesije. U 2022. otprilike je 42 % učenika u Sloveniji pohađalo škole u kojima je održavanje nastave bilo ugroženo zbog nedovoljno učitelja i nastavnika.

(32) Prema podacima o slobodnim radnim mjestima premalo je stručnjaka za IKT, posebice novodiplomiranih studenata IKT-a. To otežava zadovoljavanje potreba digitalne transformacije u korporativnom sektoru. Nedostatak digitalnih vještina u stanovništvu izazov je za cjelokupno odraslo stanovništvo, a osobito za nezaposlene osobe i osobe bez pristupa digitalnim alatima. Posebnu bi pozornost valjalo posvetiti i zelenim vještinama jer su deficitarna mnoga zanimanja za koja su potrebne specijalizirane vještine ili stručno znanje bitno za zelenu tranziciju.

(33) Iako radnoj snazi nedostaju vještine relevantne za tržište rada, među ostalim u digitalnom području i STEM-u, sudjelovanje u obrazovanju odraslih se smanjilo. Slovenija je daleko od svojeg ambicioznog cilja stope sudjelovanja od 60 %. Nedostatak digitalnih vještina mnogim odraslim osobama onemogućuje prelazak u sektore koji traže više kvalifikacije. Poteškoće su najizraženije među starijim osobama i osobama s nižim kvalifikacijama, osobama migrantskog podrijetla i nezaposlenim osobama.

(34) Radnici rođeni u inozemstvu trenutačno čine 15 % radne snage u Sloveniji. Od 2019. broj stranih radnika povećao se za 48,7 %. Uglavnom je riječ o niskokvalificiranim radnicima: 90 % ih je završilo maksimalno osnovnu školu, a više od trećine prima minimalnu plaću. Priljev tih radnika pogodovao je slovenskom tržištu rada, ali radne je snage i dalje premalo, među ostalim i za visokokvalificirana radna mjesta. Unatoč mjerama koje se poduzimaju, zbog pretjerano složenih pravnih zahtjeva velik broj zahtjeva stranih radnika za dozvolu i dalje je neobrađen.

(35) Nedostatak radne snage i vještina otežava neometano pružanje usluga, posebno u sektorima skrbi i obrazovanja. Stope slobodnih radnih mjesta u sektoru skrbi i školama i dalje su relativno visoke. Budući da pružatelji tih usluga teško popunjavaju slobodna radna mjesta, radno opterećenje i radni uvjeti postojećeg osoblja pogoršavaju se. Za povećanje konkurentnosti i rasta bitno je povećati ponudu radne snage, među ostalim daljnjim poticanjem sudjelovanja na tržištu rada, osobito starijih osoba i radnika s nižim razinama vještina, privlačenjem radnika iz trećih zemalja i boljom integracijom radnika migranata na tržište rada i u društvo.

(36) Fosilna goriva, od kojih se velik dio uvozi, i dalje imaju znatan udio u kombinaciji izvora energije u Sloveniji (58 %) te doprinose rastu i nestabilnosti cijena, što pak utječe na konkurentnost. Potrebno je intenzivno raditi na ubrzanju uvođenja energije iz obnovljivih izvora u sve sektore i skladištenja energije te provedbi mjera energetske učinkovitosti.

(37) Postupci izdavanja dozvola i upravni postupci za mrežne sustave za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, posebice vjetroelektrane, i dalje su usko grlo zbog složenih postupaka na općinskoj razini i onih povezanih sa zaštitom okoliša koji mogu trajati do nekoliko godina. Slovenija u proteklom desetljeću nije zabilježila povećanje

vjetroenergetskih kapaciteta iako potencijal postoji. Taj bi se potencijal mogao lakše iskoristiti kad bi se odredila područja za vjetroelektrane i podrobna pravila prostornog planiranja. Nadalje, razvoj kapaciteta u obliku osposobljavanja i dodatnih resursa lokalnih tijela mogao bi pomoći da se ubrza uvođenje obnovljivih izvora energije.

(38) Ograničenja mreže, prije svega na razini distribucije, sprečavaju priključivanje većeg broja sustava za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora (odbija se više od 20 % zahtjeva na niskonaponskoj razini), i to ukazuje na potrebu za unapređenjem. Slovenija nastavlja provoditi mjere unapređenja mreže u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost, i poglavlja o planu REPowerEU, ali treba poduzimati više, uključujući uvođenje elemenata pametnih mreža. Također, iako i dalje provodi mjere energetske učinkovitosti, osobito obnovu zgrada, sredstvima nacionalnog financijskog okvira i različitih fondova EU-a, uključujući Mehanizam za oporavak i otpornost, Slovenija treba poduzeti daljnje mjere, osobito kako bi ostvarila dugoročne ciljeve strategije obnove da se energetska potrošnja zgrada do 2030. smanji za 17 % u odnosu na 2020.

(39) Prihvaćanje održivog prometa i dalje zaostaje za ostatkom EU-a, a ovisnost o osobnim automobilima i dalje je vrlo visoka. Osobito je niska elektrificiranost prometa – udio električne energije u krajnjoj potrošnji energije u prometnom sektoru i dalje je zanemariv, tek 1,3 %. Emisija stakleničkih plinova iz cestovnog prometa od 2005. do 2023 na razini EU-a se smanjila, no u Sloveniji se vidno povećala. U tijeku su mnoga velika ulaganja u željeznicu i e-mobilnost u okviru plana za oporavak i otpornost. Međutim, još ima prostora za povećanje korištenja javnog prijevoza.

(40) Slovenija je vrlo osjetljiva na klimatske rizike, osobito poplave, i u zadnjih je nekoliko godina pretrpjela više ekstremnih vremenskih nepogoda (npr. šumski požari 2022. i oluje praćene velikim poplavama 2023.). To nanosi štetu gospodarstvu i društvu i gospodarski gubitak po osobi u Sloveniji najveći je u EU-u. Iako se radi na povećanju otpornosti na klimatske promjene, poteškoće i dalje postoje, osobito kad je riječ o provedbi mjera zaštite od poplava i primjeni prirodnih rješenja te upravljanju okolišem. Uz to, pritisak na vodne resurse raste, a stanje prirode i ekosustava i dalje se pogoršava, što dodatno slabi otpornost na klimatske promjene i otpornost vodoopskrbe Slovenije te ukazuje na postojeće manjkavosti u financiranju u tom području.

(41) Imajući u vidu blisku međusobnu povezanost gospodarstava država članica europodručja i njihov zajednički doprinos funkcioniranju ekonomske i monetarne unije, Vijeće je u 2025. državama članicama europodručja preporučilo da poduzmu djelovanja, među ostalim u okviru svojih planova za oporavak i otpornost, u cilju provedbe Preporuke o ekonomskoj politici europodručja 2025. Kad je riječ o Sloveniji, preporuke br. 2, 3 i 5 doprinose provedbi prve preporuke za europodručje o konkurentnosti, a preporuke br. 4 i 5 doprinose provedbi druge preporuke za europodručje o otpornosti. Preporuka br. 1 doprinosi provedbi preporuke za europodručje o makroekonomskoj i financijskoj stabilnosti iz Preporuke za 2025.

PREPORUČUJE da Slovenija u 2025. i 2026. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Povećati ukupnu potrošnju za obranu i pripravnost u skladu sa zaključcima Europskog vijeća od 6. ožujka 2025. Pridržavati se maksimalnih stopa rasta neto rashoda koje je Vijeće preporučilo 21. siječnja 2025. i pritom iskoristiti mogućnost povećanja rashoda za obranu na temelju nacionalne klauzule o odstupanju. Osigurati fiskalnu održivost socijalne zaštite i promijeniti strukturu poreznih prihoda povećanjem udjela održivih izvora koji potiču rast. Poboljšati kvalitetu javnih financija provedbom revizija potrošnje.

2. Imajući u vidu odgovarajuće rokove za pravovremen dovršetak reformi i ulaganja na temelju Uredbe (EU) 2021/241, ubrzati provedbu plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU. Ubrzati provedbu programâ kohezijske politike (EFRR, FPT, ESF+, KF) na temelju, ovisno o slučaju, mogućnosti koje nudi preispitivanje u sredini programskog razdoblja. Optimalno iskoristiti instrumente EU-a, među ostalim mogućnosti koje nude InvestEU i Platforma za strateške tehnologije za Europu, u cilju poboljšanja konkurentnosti.

3. Pojednostavniti propise, poboljšati regulatorne alate i smanjiti administrativno opterećenje poduzeća, među ostalim u određenim uslugama i reguliranim profesijama, te smanjiti prepreke trgovini uslugama. Povećati konkurentnost unapređenjem poslovne dinamike i potaknuti osnivanje brzorastućih poduzeća poboljšanjem uvjeta za vlasnička ulaganja, uključujući ulaganja poduzetničkog kapitala, za institucionalne ulagače, kao i za ulaganja u istraživanje, razvoj i inovacije.

4. Ubrzati uvođenje energije iz obnovljivih izvora i skladištenja energije pojednostavnjenjem i ubrzavanjem upravnih postupaka i postupaka izdavanja dozvola određivanjem područja za vjetroelektrane i pospješivanjem razvoja kapaciteta za izdavanje dozvola na lokalnoj razini. Unaprijediti infrastrukturu elektroenergetske mreže na razini distribucije i uvesti elemente pametne mreže. Uz to, ubrzati provedbu mjera energetske učinkovitosti, osobito u građevinskom sektoru. Promicati elektrifikaciju prometnog sektora i usmjeriti ulaganja u održivi promet, osobito željeznički. Još povećati otpornost na klimatske promjene i otpornost vodoopskrbe poboljšanjem upravljanja okolišem i prilagodbom klimatskim promjenama te ubrzavanjem provedbe ciljanih mjera prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite okoliša.

5. Smanjiti nedostatak radne snage povećanjem poučavanja i stjecanja vještina i kompetencija, uključujući osnovne vještine učenika i vještine važne za zelenu i digitalnu tranziciju. Poticati cjeloživotno učenje i osposobljavanje, osobito niskokvalificiranih i starijih radnika. Povećati privlačnost Slovenije za strane radnike s naprednim vještinama. Poboljšati radne uvjete, posebice u sektorima skrbi i obrazovanja.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće
Predsjednik/Predsjednica